

TALOUSNEUVOSTO

17.3.2021

Kokousmuistio 2/2021

Aika 10.3.2021 klo 10.00–11.30

Paikka Etäkokous (Teams), kokouskieli englanti

Osallistujat Marin Sanna, puheenjohtaja
Vanhanen Matti, varapuheenjohtaja
Eloranta Jarkko
Fjäder Sture
Haatainen Tuula
Henriksson Anna-Maja
Häkämies Jyri
Karhunen Minna
Lintilä Mika
Marttila Juha
Mikkonen Krista
Ohisalo Maria
Palola Antti
Pentikäinen Mikael
Rehn Olli
Romakkaniemi Juho
Saramo Jussi
Skinnari Ville
Tuppurainen Tytti
Haapajärvi Henrik (at.)
Majanen Juha (at.)
Rahkola Joonas (at.)
Timmermans Frans (at.)
Sinko Pekka (s.)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 10 ja totesi aiheena olevan *Ilmastopolitiikka, kestävä kasvu ja työllisyys*. Aiheesta alustaa EU:n komission varapuheenjohtaja Frans Timmermans. Lisäksi valtiovarainministeri Matti Vanhanen kertoo Suomen kestävä kasvun ohjelman valmistelusta.

Pääministeri totesi avauspuheenvuorossaan, että akuutista koronaviruksesta huolimatta eri maiden hallitusten on tarpeen suunnata katse myös tulevaisuuteen ja edessä oleviin haasteisiin. Ilmaston muutos ja luonnon monimuotoisuuden väheneminen ovat suurimmat näköpiirissä olevat koko ihmiskuntaa koskettavat ongelmat.

Ympäristökriisissä monet ongelmat kehittyvät vaiivakka ja hitaammalla vauhdilla kuin pandemiassa. Siksi niiden torjunnassa on pyrittävä keinoihin, jotka ovat laajasti hyväksyttävissä ja kohtelevat eri sukupolvia oikeudenmukaisesti. Tämä ajattelu heijastuu vahvasti sekä *Euroopan vihreän kehityksen -ohjelmassa* että Suomen hallitusohjelmassa,

joka yhdistää kansainvälisestikin kunnianhimoiset ilmastotavoitteet korkeaa työllisyyteen, eriarvoisuuden vähenemiseen ja julkisen talouden tervehdyttämiseen.

Ilmastopolitiikassa tarvitaan globaaleja esikuvia, mutta on myös yhtä tärkeää, että muut maat seuraavat Suomen kaltaisten edelläkävijöiden esimerkkiä. Tämän vuoksi toiminen läheisessä yhteistyössä EU:n komission ja saman mielisten jäsen maiden kanssa on Suomelle erityisen tärkeää.

2 Ilmastopolitiikka, kestävä kasvu ja työllisyys

EU:n komission ilmastoasioista vastaava varapuheenjohtaja *Frans Timmermans* tarkasteli alustuksessaan ilmastopolitiikan globaaleja näkymiä, Euroopan vihreän kehityksen ohjelman etenemistä sekä periaatetta, jonka mukaan Next Generation EU -elpymis- ja palautumissuunnitelman tulisi mahdollistaa talouksien ja yhteiskuntien parempi toipuminen pandemiasta edistämällä kestäväyyttä, digitalisaatiota ja kriisinsietokykyä.

Keskustelut Yhdysvaltain uuden hallinnon edustajien kanssa luovat uskoa siihen, että globaalilla tasolla ollaan löytämässä yhteistä säveltä ilmastotavoitteiden edistämiseksi Glasgow'n kokouksen lähestyessä. Koronakriisi ei ole haudannut Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa toisin kuin jossain vaiheessa pelättiin. Sen sijaan vihreän kehityksen edistäminen on noussut keskeiseksi osaksi valmisteilla olevan Next Generation EU -ohjelman tavoitteita.

Vihreän siirtymän on nojaututtava toimiin, jotka ovat laajasti hyväksyttäviä ja sosiaalisesti oikeudenmukaisia. Tässä suhteessa on syytä kiinnittää huomiota erityisesti kahteen ulottuvuuteen: yhtäältä ihmisten osaamiseen ja kykyyn sopeutua muutokseen ja toisaalta erilaisiin asuinympäristöihin. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tulee ottaa vihreän siirtymän piiriin kaikki kansalaiset mukaan lukien niin suurissa kaupungeissa asuvat korkeasti koulutetut kuin haja-asutusalueiden vähemmän koulutetun väestön. Eri väestöryhmien välisen jaon syventämistä tulee välttää.

3 Suomen kestävä kasvun ohjelma

Valtiovarainministeri *Matti Vanhanen* esitteli Suomen kestävä kasvun ohjelman valmisteluprosessia ja keskeisiä tavoitteita (esitys liitteenä). Ohjelman valmistelussa on kuultu ja sitoutettu laajasti eri osapuolia. Kuluvan vuoden alusta lukien työtä on johtanut erillinen ministeriryhmä.

Ohjelma pyrkii vastaamaan Suomen talouden rakenteellisiin haasteisiin sekä EU:n talouspolitiikan koordinaation yhteydessä annettuihin maakohtaisiin suosituksiin. Ohjelma jakaantuu neljään temaattiseen pilariin ja kahteen poikkileikkaavaan teemaan, jotka ovat innovaatiot ja kilpailukyky. Pilarien teemat ovat vihreä siirtymä, digitalisaatio, koulutus ja osaaminen sekä sosiaali- ja terveyspalvelut. Vihreän siirtymän osuus kokonaispanostuksesta tulee olemaan vähintään 50 prosenttia.

4 Keskustelu

Alustuksien pohjalta käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia kysymyksiä ja näkökulmia:

- Ilmastopolitiikan osalta EU:n yhteydenpito ja yhteistyö USA:n ja Kiinan kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Lähivuodet ovat globaalin ilmastopolitiikan onnistumisen kannalta kriittisen tärkeitä.
- Sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa panostetaan lähivuosina valtavasti julkista rahaa talouksien elpymiseen. On tärkeää käyttää nämä summat järkevästi ja vaikuttavasti.
- Vihreän siirtymän toteuttaminen edellyttää lähivuosina mittavia investointeja, joista pääosa tehdään yksityisellä sektorilla. Myös julkisia investointeja tarvitaan.
- EU:n RFF-ohjelmassa olisi syytä pohtia miten eri maiden toimia voitaisiin paremmin koordinoita ja vahvistaa yhteisiä, maiden rajat ylittäviä hankkeita, esimerkiksi erilaisia verkkoinvestointeja.
- Luonnon monimuotoisuuden varjeleminen on nousemassa ilmaston ohella yhä tärkeämmäksi tavoitteeksi. Kiertotalous on tärkeä väline, jolla voidaan edistää sekä ilmastotavoitteita, että luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Hiilen hinnan noustessa mielenkiinto kiertotaloutta kohtaan nousee.
- EU:n yhteinen luokittelujärjestelmä, joka määrittelee ympäristön ja ilmastonmuutoksen kannalta kestävät investoinnit, on tärkeä hanke ja syytä viimeistellä niin, että EU:ssa toimivien yritysten edut otetaan huomioon.
- Vihreä siirtymä synnyttää uusia työpaikkoja, mutta on epäselvää, löytyykö Euroopasta riittävästi niihin tarvittavaa osaamista. On huolehdittava siitä, että Eurooppa ei menetä hyviä teollisia työpaikkoja ja saa tilalle huomattavasti enemmän palkattuja ja epäsäännöllisiä palvelualan työpaikkoja.
- Samojen ihmisten, jotka ovat kärsineet eniten koronaviruksesta ei pitäisi joutua "maksamiseksi" myös ilmastokriisin osalta. Jos siirtymää ei toteuteta sosiaalisesti, taloudellisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisella tavalla, seurauksena saattaa olla vastakkainasettelun lisääntyminen ja populismin vahvistuminen.
- Työllisyyspolitiikka on keskeinen keino ehkäistä eriarvoisuutta aiheuttavan kuilun syntymistä eri koulutustasojen välille. Tältä osin on kiinnitettävä erityistä huomiota koronaviruksesta eniten kärsineillä aloilla työskentelevien uudelleen työllistämiseen.
- Metsien merkitys Suomen kaltaiselle maalle on elintärkeä ja hyvin moninainen. Tämän ymmärtäminen myös EU:ssa on tärkeää. Euroopan tasolla metsät voivat huonosti ja niiden tilan parantamisella on kiire. Suomalainen osaaminen voi tässä olla avuksi.
- Nuoremmat sukupolvet ovat osoittaneet koronaviruksessa solidaarisuutta vanhemmille sukupolville. Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka tarjoaa vanhemmille sukupolville mahdollisuuden "maksaa takaisin" ja osoittaa solidaarisuutta nuorempia kohtaan. Tämä edellyttää sitä, että panostukset tehdään vaikuttavasti siten, että ne todella parantavat elämän laatua tulevaisuudessa.

5 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti alustajia ja osanottajia erinomaisesta ja ajankohtaisesta keskustelusta, jota on syytä jatkaa. Talousneuvoston seuraava kokous pidetään keskiviikkona 28.4.2021 klo 10.00. Aiheena on Suomen Pankin pääjohtajan katsaus rahapolitiikasta ja rahoitusmarkkinoista. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.30.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri